

УДК 303.442.3:027.021:001.89](477)

*Олена Постельжук,
аспірантка Рівненського державного
гуманітарного університету*

Інформаційно-аналітична продукція як результат дослідної роботи обласних універсальних наукових бібліотек України

У статті розглянуто основні види та напрями науково-дослідної роботи обласних універсальних наукових бібліотек України. Аналізуються інформаційно-аналітичні продукти як кінцевий результат її проведення.

Ключові слова: інформаційно-аналітична продукція, науково-дослідна діяльність, моніторинг, обласні універсальні наукові бібліотеки.

Науково-дослідна робота є однією з провідних галузей діяльності бібліотек України, зокрема обласних універсальних наукових бібліотек (далі — ОУНБ). Вона покликана на основі досліджень розкривати проблеми життя регіону, пропонувати шляхи їхнього вирішення, відкривати нові відомості, білі сторінки історії як регіону, так і України загалом. *Актуальність* розроблюваної теми полягає у необхідності визначення місця та ролі наукових досліджень і моніторингу у діяльності бібліотек, що є вимогою часу. Ще одним важливим аспектом є аналіз інформаційно-аналітичних продуктів як результату дослідницької діяльності ОУНБ України.

Питання науково-дослідної роботи бібліотек та інформаційних продуктів як її логічного завершення є малодослідженим серед наукових кіл, але окремі його аспекти висвітлювалися в спеціальній літературі. Зокрема, розкриттю напрямів, ефективності проведення та впровадження результатів науково-дослідної діяльності бібліотек присвячена стаття Г. Солоіденко [17]. Практичний аспект соціологічних бібліотечних розвідок досліджували Т. Богуш [2], Т. Коваль [7]. Характеристиці дослідницької діяльності наукових університетських бібліотек присвячені статті М. Подрезової [14] та Н. Загородньої [5], в яких висвітлено основні напрями та тематичне спрямування наукових досліджень, особливості інформаційних продуктів, а саме бібліографічних посібників, як результату проведеного вивчення. Науково-прикладним дослідженням у бібліотеках присвячена праця російських учених І. Васильєва, М. Ілле, Д. Равінського "Социологические исследования в библиотеках" [3]. А. Соляник розкриває вплив наукових досліджень на результативність проведення інноваційних змін у бібліотечній сфері [18].

Розгляду зазначеної теми присвячено збірник матеріалів 2009 р. "Науково-дослідна діяльність спеціальних бібліотек України — важлива складова розвитку сучасного бібліотекознавства" за результатами проведеного Всеукраїнського науково-практичного семінару, організатором якого виступила Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського [9].

Широкого застосування як вид науково-дослідної діяльності бібліотек здобули моніторингові дослідження. Теоретичні та методологічні проблеми впровадження моніторингу в практичну діяльність різних галузей знань розглядали-

ся українськими та зарубіжними науковцями О. Титовою [19], О. Смагою [16], А. Майоровим [8], Ж. Ганєєвою [4], І. Анненковою [1] та іншими.

Важливим здобутком у вивченні науково-дослідної роботи бібліотек України є регулярний випуск Національною парламентською бібліотекою України п'ятирічних оглядів під назвою "Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства" за 1996—2000 та 2001—2005 рр. [12; 13].

Сьогодні уже неможливо уявити наукову бібліотеку, яка б не організовувала наукові дослідження та не впроваджувала їх у свою повсякденну діяльність. Адже, як влучно зауважує Г. Солоіденко, "бібліотекознавчі дослідження, зорієнтовані на організаційну, технологічну й управлінську модернізацію всіх напрямів діяльності наукових бібліотек в умовах інформатизації, розбудови "знанневого суспільства", нині займають провідне місце у роботі багатьох книгозбірень" [17, с. 12]. Проте специфіка організації та проведення наукових досліджень і моніторингу безпосередньо в ОУНБ України, а тим більше огляд на сторінках фахових видань інформаційно-аналітичної продукції як результату досліджень є маловивченими темами. Найявні наукові напрацювання відображають більше практичні розроблення методики проведення науково-дослідної роботи бібліотек і в незначній кількості наводять її результати.

Метою статті є аналіз тематично-видового спрямування наукових досліджень ОУНБ України, які проводилися у період 2010—2011 рр., і характеристика інформаційно-аналітичних продуктів як їхнього результату. Джерельною базою пропонованої публікації є аналіз звітів та веб-сайтів бібліотек. Науково-дослідна робота важлива для отримання якісного нового знання та створення інформаційно-аналітичної продукції з метою забезпечення інформаційних потреб та розширення кола користувачів, допомоги науковцям різних галузей знань у здійсненні досліджень. На цьому наголошує Г. Солоіденко, зазначаючи, що змістом науково-дослідної роботи є створення наукового знання, яке б відповідало критеріям новизни і сприяло раціоналізації бібліотечної практики, прийняттю та реалізації необхідних управлінських рішень, професійному розвитку бібліотечних кад-

рів і самого бібліотекознавства. Обґрунтування бібліотечної науки фахівці пов'язують також з удосконаленням бібліотечно-інформаційних процесів, адаптацією бібліотечної мережі до вимог сучасного та майбутнього суспільства [17, с. 13].

Наукові дослідження у бібліотеках не є нововведенням за вимогою часу, а доволі розробленою бібліотекарями-практиками сферою діяльності. Зокрема, І. Васильєв, М. Ілле та Д. Равінський наголошують: "У Росії активне використання в бібліотекознавстві конкретно-соціологічних досліджень виникло в 1920-х роках та пов'язані вони були виключно із двома проблемами: вивченням читацького попиту і оцінкою читачами роботи конкретних бібліотек. Після цього впродовж тривалого періоду часу соціологічні дослідження в бібліотечній справі практично не провадилися. Відновилися вони на рубежі 1960—1970-х років і поступово стали важливою складовою бібліотечних досліджень" [3, с. 3].

Т. Коваль відзначає, що в Україні перші замовлення на маркетингові дослідження зафіксовані тільки в середині 90-х років, зауважуючи, що в цей період бібліотеки зацікавилися маркетинговими дослідженнями та почали приділяти їм увагу [7, с. 21].

У бібліотекознавстві, за словами І. Васильєва, М. Ілле та Д. Равінського, нагромаджено значний досвід використання соціологічних і загальнонаукових методів збирання емпіричних даних. Широко застосовуються опитування (його основні різновиди — анкетування та інтерв'ювання), спостереження та аналіз документів. Розповсюдженим у бібліотечній соціології є проведення як масових, так і спеціалізованих опитувань. До перших належить з'ясування в абонентів бібліотек або, що трапляється рідше, жителів населеного пункту, іноді працівників бібліотек питань, що не стосуються сфери їхньої професійної компетенції, скажімо, про читацькі уподобання. Спеціалізованими вважають опитування фахівців-експертів з тих чи інших проблем бібліотечного будівництва, і зазвичай ця форма використовується для вивчення поведінки читачів у бібліотеці [3, с. 5].

Крім названих методів соціологічних досліджень, Т. Коваль виділяє й сучасні маркетингові, до яких вона відносить омнібус, моніторинг та хол-тест і подає характеристику їхнього застосування. Зокрема, омнібус активно використовується для одержання інформації про всі найважливіші аспекти поведінки споживачів та передбачає звичайне анкетування. Моніторинг дає змогу одержати необхідну для маркетингу інформацію шляхом використання ідентичних вибірок і запитань. Хол-тест використовується, як правило, тільки в маркетингових дослідженнях. Основне призначення цієї специфічної методики — вивчення реального попиту споживачів на ті чи інші види послуг, причому не треба забезпечувати репрезентативність вибірки, адже завдання дослідження — пошук і вивчення відповідного сегмента ринку [7, с. 21—22].

Наукові дослідження ОУНБ можна умовно поділити на певні види. Приміром, спеціалісти Одеської ОУНБ проводять науково-дослідну роботу за такими напрямками: бібліотека як об'єкт вивчення; вивчення фондкових питань; вивчення користувачів [6, с. 31], а науковці Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка запропонували власний варіант тематичного поділу наукових досліджень:

1. Соціологічні, присвячені вивченню читачів.
2. Фондознавчі, документознавчі, спрямовані на розкриття та аналіз бібліотечних фондів.
3. Історичні, що розкривають історію бібліотек, історію друку.

4. Дослідження, присвячені питанням автоматизації бібліотечних процесів та вдосконаленню бібліотечної технології.

5. Дослідження, спрямовані на поліпшення управління бібліотекою, вивчення її кадрів [11].

Цей тематичний поділ вважаємо доречним і таким, що можна використовувати в практичній діяльності й інших бібліотек. Крім зазначених поділів, наукові дослідження бібліотек можна класифікувати таким чином: за сферами (або межами) проведення — локальні, регіональні, загальнодержавні й такі, що мають міжнародний характер (міжнародні); за часом проведення — постійно діючі, продовжувані або епізодичні.

Провідні спеціалісти Одеської ОУНБ імені М. Грушевського упродовж 2010—2011 рр. здійснювали продовжуване дослідження із вивчення власних користувачів за темами: "Одещина читає" (що є регіональним дослідженням, яке ОУНБ проводить спільно з ЦБС області) та "Соціальний портрет читача ОУНБ імені М. Грушевського" (локальне дослідження, присвячене користувачам бібліотеки за відділами: юридичної літератури, літератури іноземними мовами, універсального читального залу, періодичної літератури). Соціологічні дослідження такого характеру є вкрай важливими для бібліотек, оскільки допомагають проаналізувати категорії своїх користувачів, їхні інтереси та дізнатися, на яку варто звернути більшу увагу в обслуговуванні та створенні інформаційної продукції. Результати цього вивчення допомагають в організації управлінських процесів у бібліотеці (моделювання діяльності, формування фонду тощо), а самі наукові розвідки знайшли відображення в інформаційних продуктах, що є наслідком аналізу і мають навчально-методичне значення для спеціалістів галузі.

Вивчення фондкових питань бібліотек є одним із напрямів дослідницької роботи ОУНБ України, оскільки вони покликані ознайомлювати читачів з невідомими іменами, рідкісними та цінними книгами, всебічно розкривати фонд, презентувати його з нових сторін.

Ґрунтовне наукове дослідження "Періодичні видання як одне з основних джерел задоволення інформаційних потреб користувачів" протягом 2008—2010 рр. проводили працівники Львівської ОУНБ. Його метою став моніторинг відповідності стану укомплектованості періодичними виданнями обласної та публічних бібліотек регіону читацьким запитам і корегування передплати періодики, вироблення стратегії ефективного забезпечення запитів користувачів. У його ході було одержано інформацію про стан поповнення фонду періодикою та ступінь забезпечення користувачів необхідними джерелами, а за результатами — визначено перспективи роботи з фондом періодичних видань.

Державний заклад "Національна парламентська бібліотека України" започаткував та організував загальнодержавне наукове дослідження, метою якого є аналіз фонду україномовних документів за період 1798—1923 рр. без урахування територіальних обмежень видання. До наукового проекту НПБУ долучилися ОУНБ, які на основі проведених досліджень власних фондів подали відомості до "Зведеного друкованого каталогу україномовних книг з фондів державних бібліотек і музеїв України".

Для вивчення та розкриття власних фондів та фондів централізованих бібліотечних систем області працівники Одеської ОУНБ провели дослідження "Рідкісна і цінна книга в фондах ОУНБ", "Рідкісна і цінна книга у фондах бібліотек Одеської області". З усіх бібліотек області зібрані мате-

ріали для складання зведеного каталогу, вивчалися українські фонди ОУНБ, а саме: періодичні видання до 1941 р., фонд неперіодичних видань з 1863 р. У результаті підготовлено бібліографічний покажчик "Українські періодичні видання в фондах ОУНБ, 1900—1940 рр.". Дослідження допомогло також у створенні баз даних "Німецька книга XVIII—XIX ст.", "Англійська книга XVIII—XIX ст.", "Юридична книга XVIII—XIX ст."

Наукове дослідження історичного характеру, метою якого є вивчення окремих історичних етапів розвитку, розбудови та становлення Миколаївської ОУНБ імені О. Гмиря, проводили її працівники. Воно стосувалося вивчення історії не лише обласної бібліотеки, а й розвитку ЦБС та окремих книгозбірень регіону й охопило широке коло тем: історія розбудови бібліотек, вивчення основних напрямів їхньої діяльності тощо. Загалом Миколаївською ОУНБ лише у 2010 р. втілено (робота над деякими триває й досі) сім науково-дослідних проектів, основними з яких є: "Історія розвитку ОУНБ імені О. Гмиря", "Історія розвитку бібліотек Миколаївської області", "Історія і культура німців Миколаївщини VIII—XX ст.", "Роль і місце ОУНБ імені О. Гмиря". За результатами досліджень видано путівник "Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека імені О. Гмиря" українською та англійською мовами, бібліографічний покажчик "Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека імені О. Гмиря: час, події, люди (1881—2011)", а також підготовлено низку наукових доповідей для науково-практичної конференції "Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека імені О. Гмиря: історія розвитку, ресурсний потенціал, соціальне партнерство", що були присвячені 130-річчю ОУНБ.

Згідно з річним звітом про роботу Тернопільської ОУНБ за 2010 р. її працівниками щорічно проводиться локальне соціологічне дослідження "Краща книга року". Воно дає можливість сформулювати конкретні пропозиції щодо покращення роботи публічних бібліотек, зокрема: збільшити надходження популярної художньої української та світової літератури, розширити асортимент періодичних видань, покращити поінформованість користувачів про нові надходження, що підвищує престиж бібліотек як центрів читання. Матеріали, підготовлені за результатами досліджень, розміщено в інформаційно-аналітичному бюлетені "Крізь призму соціології", головне завдання якого — всебічне ознайомлення з підсумками проведеного аналізу, підвищення фахового рівня бібліотекарів-практиків. Такі самі маркетингові дослідження проводили Івано-Франківська, Хмельницька та Рівненська ОУНБ. Зокрема, Рівненська державна обласна бібліотека (далі — РДОБ) вивчала думки читачів для визначення результатів конкурсу "Краща книга Рівненщини".

Одним із пріоритетних напрямів дослідницької роботи бібліотек є аналіз їхньої практичної діяльності, стану та перспектив удосконалення послуг, які вони надають. Яскравим прикладом цього є соціологічне вивчення, яке проводилося у 2010 р. в Івано-Франківській ОУНБ: "Роль бібліотеки в дослідженнях місцевої історії", метою якого став аналіз та оцінка якості надання бібліотечних краєзнавчих послуг у пошуковій діяльності користувачів-дослідників у галузі історії та аматорів-краєзнавців. Дослідження дало змогу реально оцінити та визначити рівень задоволення потреб читачів методами і змістом діяльності книгозбірень у сфері бібліотечного краєзнавства, формами популяризації краєзнавчої літератури, а також виявити кращі видання з історії Івано-Франківщини та окремих населених пунктів області.

Питанням автоматизації бібліотечних процесів та вдосконалення бібліотечної технології було присвячено дослідження Рівненської державної обласної бібліотеки з теми: "Лінгвістичне забезпечення електронного каталогу РДОБ". Подібні дослідження уможливають вивчення об'єктивної думки відвідувачів про діяльність бібліотеки і стан вирішення поставлених перед нею завдань, а також з інших питань, що цікавлять громадськість.

Прикладом вивчення, спрямованого на поліпшення управління бібліотекою та з'ясування її кадрового потенціалу, можна вважати дослідження, що проводили працівники відділу науково-методичної роботи та інновацій Вінницької ОУНБ імені К. А. Тимірязєва, що полягало у постійному моніторингу змін кадрового складу в публічних бібліотеках області та відображенні певних змін у фактографічній базі даних "Бібліотечні кадри". А спеціалісти Закарпатської ОУНБ імені Ф. Потушняка працювали над темою "Бібліотечний фахівець: сучасні вимоги, майбутнє професії", у ході чого отримали обгрунтовані дані щодо кількісної та якісної характеристики бібліотечних працівників публічних бібліотек. Результати дослідження обговорювалися на семінарах, нарадах бібліотечних працівників тощо.

Однією із провідних форм науково-дослідної інформаційно-аналітичної роботи бібліотек є моніторинги. Саме вони, завдяки вивченню об'єкта дослідження в динаміці, допомагають прогнозувати суспільно-економічний, політичний, культурний, освітній розвиток суспільства, у тому числі бібліотечної справи. Поняття "моніторинг" не має чіткого визначення, а трактування його є доволі різноманітним. Одна з причин — ця форма дослідження, оцінки та прогнозування широко застосовується у багатьох галузях суспільної діяльності й поділяється на інформаційний, економічний, фінансовий, екологічний моніторинги тощо. О. Титова пропонує таке трактування: "Моніторинг — це інформаційна, діагностична, наукова, прогностична система, реалізація якої здійснюється в рамках управлінської діяльності". Дослідниця вважає, що терміни "моніторинг" та "інформаційний моніторинг" необхідно сприймати як тотожні, але при визначенні безпосередньо процесу використовувати саме останній — точніший та ємніший. Адже інформаційний моніторинг покликаний подолати суб'єктивізм традиційного моніторингу та стати уніфікованим методом дослідження для різних галузей науки і практики. Його суть полягає в пошуку таких властивостей, ознак документа чи експерименту, які відображали б істотні аспекти їхнього змісту, вилучення з них суттєвої інформації, яка після опрацювання та аналізу слугуватиме базою для прогнозування подальшої діяльності [19, с. 81].

Як результати проведення моніторингу суспільно-політичного, культурного та економічного розвитку регіону працівники ОУНБ готують бібліографічні та інформаційно-аналітичні, статистичні матеріали за замовленням (і не лише) для забезпечення організаційно-управлінських процесів у діяльності обласних управлінь з питань культури і туризму облдержадміністрації, Національної парламентської бібліотеки України, а також для задоволення інформаційних потреб українських та зарубіжних організацій-партнерів, інших установ. Зокрема, у 2010 р. провідні працівники Закарпатської ОУНБ провели моніторинг стану бібліотечного обслуговування угорців, словаків, німців, румун у місцях їхнього компактного проживання. З цієї метою здійснено виїзди до бібліотек Ужгородської, Перечинської, Мукачівської, Рахівської, Свалявської та Тячівської районних ЦБС.

Бібліотекарі РДОБ проводили моніторинг для Інформаційного центру з питань культури та мистецтв Національної парламентської бібліотеки України, на основі чого була підготовлена та розповсюджена "Довідка про культурне життя Рівненщини", яка складається з 12 випусків і вміщує інформацію про мистецькі заходи, презентації, театральні вистави, концерти та інші культурно-просвітні заходи міста. Також вже стало традицією цієї книгозбірні на початку року аналізувати наявність та використання у публічних бібліотеках області книг, виданих за "Програмою розвитку книговидавничої справи, сприяння збільшенню випуску книжкової продукції місцевих авторів у Рівненській області на 2006—2010 роки".

Невід'ємною складовою дослідницької діяльності ОУНБ є також моніторинг, аналітико-прогностична діяльність та експертно-діагностичне оцінювання стану бібліотечної справи структурних підрозділів ЦБС області, за результатами чого готуються аналітично-статистичні, аналітично-узагальнюючі загальні довідки, інформаційно-аналітичні та аналітично-статистичні огляди, інформаційні бюлетені тощо, які містять аналітичну інформацію, статистичні дані, що характеризують основні напрями роботи, відображають динаміку розвитку інформаційних бібліотечних ресурсів, кадрового потенціалу, впровадження та застосування автоматизованих бібліотечних процесів та рівень матеріального оснащення бібліотек регіону. Аналітико-прогностична робота має постійний характер, адже діяльність ЦБС корегується та аналізується майже щотижнево за різними напрямками.

Крім моніторингу розвитку та стану діяльності ЦБС області, ОУНБ проводять внутрішні моніторинги, які є доволі різноманітними за своїм спрямуванням, у тому числі періодичні (зокрема щорічні) дослідження, які здійснюються РДОБ з різних питань: "Про інформованість користувачів РДОБ щодо доступу до мережі Інтернет", документовидачі, оновлення фонду, наповнення електронної бази даних, відвідування користувачами бібліотеки та ін. На основі цих результатів були розроблені рекомендації для покращення й удосконалення роботи бібліотеки з поінформованості читачів та популяризації ресурсів і послуг РДОБ.

Працівниками відділу комплектування фонду Тернопільської ОУНБ щорічно проводиться моніторинг повноти надходжень у бібліотечний фонд місцевих видань, зареєстрованих у державному бібліографічному покажчику "Літопис книг". На основі такого дослідження працівники контролюють процес комплектування фонду і приймають відповідні управлінські рішення, адже однією із головних проблем сучасних бібліотек є недостатнє комплектування новою сучасною літературою.

Важливим напрацюванням Хмельницької ОУНБ імені М. Островського є створення на власному веб-сайті розділу "Соціолог", в якому відображаються науково-дослідна робота колективу та її результати. Цей досвід варто поширювати й в інших бібліотеках.

Підсумовуючи, підкреслимо, що науково-дослідна робота є важливим фактором у діяльності бібліотек, адже покликана досліджувати проблемні ділянки, надавати цікаві та актуальні відомості, які відображаються в базах даних та інформаційно-аналітичних продуктах. Наукові дослідження характеризують бібліотеку не лише як традиційну форму "скарбниці" наукового та культурного надбання людства, а й як науково-дослідницький центр, завдання якого — вивчати цікаві історичні, наукові факти, допомагати власними науковими розробками працівникам певної галузі знань.

Під час аналізу наукової літератури, що відображає організацію та проведення моніторингів й інших досліджень, досить рідко можна побачити матеріали, в яких, крім наукового обґрунтування завдань та методики проведення дослідження, подаються критичні чи позитивні відгуки на вже здійснене дослідження, зазначаються сфери застосування й впровадження у виробництво його результатів та створених у ході його проведення інформаційних продуктів. На цей недолік і його усунення треба звернути увагу в майбутньому, адже важливою складовою наукових досліджень бібліотек є ефективне застосування їхніх результатів на практиці, про що неодноразово наголошувалося провідними фахівцями бібліотек України.

Проведений нами аналіз підтверджує наявність вихідного знання в науковій діяльності ОУНБ, що відображається значною мірою в інформаційно-аналітичній продукції. Моніторинги та дослідницька робота ОУНБ є перспективною для розроблення темою з точки зору особливостей, специфіки їхнього здійснення залежно від виду. Подальшого дослідження потребує також аналіз видів інформаційних продуктів як кінцевого результату наукових досліджень бібліотек.

Список використаної літератури

1. Анненкова І. А. Моніторинг якості освіти у ВНЗ / І. А. Анненкова // E-learning in I. I. Mechnikov Odessa National university. — Режим доступу: <http://e-learning.onu.edu.ua/stati/pedagog-kavisho-shkoli/an-nkova-p-mon-toring-jakost-osv-ti-u-vnz.html> (дата звернення: 3.10.2012). — Назва з екрана.
2. Богуш Т. Удосконалення практичної діяльності — основне завдання бібліотечної (прикладної) соціології / Т. Богуш. — Бібліотечна планета. — 2010. — № 3. — С. 16—18.
3. Васильев И. Г. Социологические исследования в библиотеках : практ. пособие / Васильев И. Г., Илле М. Е., Равинский Д. К. — СПб. : Профессия, 2001. — 176 с. — (Библиотечный практикум).
4. Ганеева Ж. Г. Определение понятия "мониторинг" в различных сферах его применения / Ж. Г. Ганеева // Вестник Челябинского государственного университета. — 2005. — Т. 8, № 1. — С. 30—33.
5. Загородня Н. Науково-дослідницька робота наукової бібліотеки Чернівецького національного університету у XXI ст. / Н. Загородня // Вісник Львівського університету. Серія: Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. — 2009. — Вип. 4. — С. 123—128.
6. Zeit про роботу Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки імені М. Грушевського за 2010 рік / уклад.: Т. М. Полянко, Н. М. Бакланова ; Одес. ОУНБ. — Одеса : [б. в.], 2011. — 58 с.
7. Коваль Т. Маркетингові дослідження в бібліотечному середовищі / Т. Коваль // Бібліотечний форум України — 2008. — № 2. — С. 21—27. — Режим доступу: <http://www.idea.com.ua/forum/viewtopic.php?p=4349&highlight=n2y2008&sid=08f041feb0cee8e3574d981cf0358196#4349> (дата звернення: 3.10.2012). — Назва з екрана.
8. Майоров А. Н. Мониторинг как научно-практический феномен / А. Н. Майоров // Школьные технологии. — 1998. — № 5. — С. 25—48.
9. Науково-дослідна діяльність спеціальних бібліотек України — важлива складова розвитку сучасного бібліотекознавства : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. — К., 2009. — Режим доступу: <http://www.dnpb.gov.ua/datas/upload/files/806885970.doc?> (дата звернення: 30.10.2012). — Назва з екрана.
10. Науково-дослідна робота обласних бібліотек України в 2007 році // Сторінка дослідника / Держ. закл. "Нац. парлам. б-ка України". — Режим доступу: <http://profy.nplu.org/articles.php?lng=uk&pg=222> (дата звернення: 3.10.2012). — Назва з екрана.

11. *Науково-дослідна робота Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка : аналіт. огляд за 1996—2000 роки / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. — Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com/4.htm> (дата звернення: 3.10.2012).* — Назва з екрана.
 12. *Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 1996—2000 рр. / уклад.: Т. Богуш [та ін.] ; Нац. парлам. б-ка України. — К. : НІПБ України, 2004. — Ч. 2. — 115 с.*
 13. *Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 2001—2005 роки / уклад.: Т. Богуш [та ін.] ; Держ. закл. "Нац. парлам. б-ка України". — К. : Держ. закл. "Нац. парлам. б-ка України", 2009. — 231 с. — Відомості доступні також з Інтернету: <http://profy.nplu.org/articles.php?lng=uk&prg=203>. — Назва з екрана.*
 14. *Подрезова М. О. Науково-дослідна діяльність університетської бібліотеки: історія розвитку, традиційні напрямки та сучасні пріоритети / М. О. Подрезова // Вісник Одеського національного університету. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. — Одеса, 2007. — Т. 12, Вип. 4. — С. 10—28. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vonu_bbk/2007/pdf/podrezova.pdf (дата звернення: 3.10.2012). — Назва з екрана.*
 15. *Савіна З. І. Наукові дослідження — провідний напрям діяльності ОУНБ України / З. І. Савіна // Миколаїв. обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова: історія розвитку, ресурсний потенціал, соціальне партнерство : матеріали наук.-практ. конф., 11 листоп. 2011 р. / Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Гмирьова. — Миколаїв, 2012. — С. 7—10.*
 16. *Смага О. В. Методика впровадження системи інформаційного моніторингу в практичну діяльність організацій: основні принципи та проблеми / О. В. Смага // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. — 2009. — Вип. 27. — С. 119—126.*
 17. *Солоїденко Г. Науково-дослідницька робота бібліотек: напрями, пріоритети, ефективність / Галина Солоїденко // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 11. — С. 12—17.*
 18. *Соляник А. Наукові дослідження як чинник розвитку бібліотечних інновацій / А. Соляник // Бібліотечна планета. — 2012. — № 2. — С. 26—28.*
 19. *Титова О. В. Інформаційний моніторинг як засіб сучасних інформаційних комунікацій / О. В. Титова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2009. — № 4. — С. 80—85.*
- В статье рассмотрены основные виды и направления научно-исследовательской работы областных универсальных научных библиотек Украины. Анализируются информационно-аналитические продукты как конечный результат ее проведения.*
- The article reviews the main types and directions of research of regional universal scientific libraries of Ukraine. The information and analytical products as the end result of researches are analyzed.*

Надійшла в редакцію 9 жовтня 2012 року